

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_C_LH_1.SADA_10

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2C-LH-1.sada-č.10

Autor: PaedDr. Ludmila Hulvová

Datum vytvoření: srpen 2010

Název DUM: Mluvnické kategorie podstatných jmen

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vyučovací předmět: Český jazyk

Ročník: 6.

Druh učebního materiálu: pracovní list

Klíčová slova: pád, mluvnické číslo, jmenný rod, životnost jmen, vzory substantiv

Anotace: V pracovním listu žáci využijí znalostí a dovedností z nižšího stupně i z posledních hodin jazykové výuky v 6. ročníku. Pro ty, kteří stále ještě nemají mluvnické kategorie zcela osvojeny, je v úvodu zařazeno krátké vysvětlení pojmů. Cílem aktivity je další upevňování dovedností rychle a přesně určit mluvnické kategorie substantiv. Střídáme samostatnou a společnou práci.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podstatná jména

Přečti následující informace a využij je v následujících cvičeních.

U podstatných jmen můžeme podle jejich tvarů určit také tzv. mluvnické kategorie neboli mluvnické významy. Patří k nim:

pád – určí se pomocí pádové otázky (1. kdo, co – 2. koho, čeho - 3. komu, čemu – 4. koho, co – 5. oslovujeme, voláme – 6. (o) kom, (o) čem, - 7. kým, čím),

číslo – jednotné (pomůže ukazování ten – ta – to) a množné (ti – ty – ta/ těch),

rod – mužský (ten), ženský (ta), střední (to),

životnost – rozlišíme ho jen u mužského rodu, a to podle 4. pádu čísla jednotného (životná jména končí na samohlásku – jsou to tedy jména patřící ke vzorům pán, muž, předseda, soudce).

Mluvnické kategorie přídavného jména se shodují s kategoriemi podstatného jména, ke kterému patří, jsou tedy stejné (celá škola – celé školy – celé školet ...). Navíc se u přídavných jmen rozlišuje tzv. druh (tvrký, měkký a přivlastňovací), čemuž odpovídají dále uvedené vzory přídavných jmen.

V praxi využijeme i tzv. **vzor**, a to zejména při psaní koncovek jmen. Určíme ho zpravidla podle tvarů 1. a 2. pádu čísla jednotného. Rozlišujeme tak 14 vzorů podstatných jmen (pán, muž, hrad, stroj, předseda, soudce – žena, růže, píseň, kost – město, moře, kuře, stavení) a 3 vzory přídavných jmen (mladý, jarní, matčin).

1. Urči mluvnické významy (pád, číslo, rod + životnost) a vzor, příp. i druh u podtržených jmen:

patřil k výborným hercům:

napsal významnější knihu:

princovi přátelé odjeli:

z bláta do louže:

dokument o vojevůdcích:

vyhrál přesvědčivým způsobem:

prožili krásné odpoledne:

2. Urči vzor:

zajíc (.....) vůle (.....)

vlastník (.....) existence (.....)

zvěř (.....) obličej (.....)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

stránka	(.....)	oblečení	(.....)
laskavost	(.....)	obhájce	(.....)
vévoda	(.....)	člověk	(.....)
světlo	(.....)	poupě	(.....)
plot	(.....)	talíř	(.....)

3. Doplň i/y a zdůvodni:

molekul....	(.....)	barvam...	(.....)
obil....	(.....)	v neděl...	(.....)
viděl holub...	(.....)	hlídací ps...	(.....)
na návs...	(.....)	v konv...	(.....)
se zavazadl...	(.....)	pod křídla...	(.....)
na břez...ch	(.....)	žížal...	(.....)
malí datl...	(.....)	se Španěl...	(.....)
mezi obyvatel...	(.....)	dva hlas...	(.....)
pod pytl...	(.....)	mezi Ital...	(.....)
s peněz...	(.....)	pod osikam...	(.....)
nad velitel...	(.....)	v obuv...	(.....)
na nebes...ch	(.....)	oba sklep...	(.....)
dva provaz...	(.....)	s letadl...	(.....)
do Boleslav...	(.....)	v Polom...	(.....)
z Příbram...	(.....)	mozol...	(.....)
sbírá červ...	(.....)	s vítěz...	(.....)
lv... číhají	(.....)	v jetel...	(.....)
nad Otlicem...	(.....)	s botam...	(.....)